

Derleme Makale

Covid 19 Pandemisi Sürecinde Dünyada Şiddet ve Göç

Violence and Migration in the World During the Covid 19 Pandemic Process

Murat ÇINAR

Dr. Öğretim Üyesi, Karabük Üniversitesi

Edebiyat Fakültesi, Coğrafya Bölümü

muratcinar7633@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0002-7436-2114>

Makale Geliş Tarihi	Makale Kabul Tarihi
06.11.2021	09.01.2022

Öz

Covid 19 Pandemisi, çatışma ve göçler üzerinde önemli etkileri olmuştur. Pandemi tüm ülkeleri etkilerken küresel ve sistemler arası ilişkileri, çatışma tarafları arasında ortak bir zemin oluşturmayı zorlaştırmıştır. Pandemi sırasında bölgesel ve küresel barışın sağlanması mümkün olmamıştır. Pandeminin siyasi, sosyal, ekonomik açıdan da çok yönlü ve önemli sonuçları olmuştur. Pandemi sürecinde dünya genelinde savaş ve çatışma gibi şiddet türlerinde azalmalar görülürken sivillere karşı işlenen eylemlerde artış yaşanmıştır. Pandemi döneminde başta sosyal izolasyon olmak üzere tüm tedbirlere rağmen ülke içinde ve ülke dışına göç eden insan sayısında artış gerçekleşmiştir. İç çatışmaların yaşandığı ülkeler ulusal güvenlik için harcamaları gereken maddi ve manevi enerjilerinin önemli kısmını pandemi ile mücadeleye harcamışlardır. Bu çalışma, tarama modelinde betimsel bir araştırmadır. Çalışmanın amacı, Pandeminin yaşandığı süreçte dünyadaki şiddet ve göç olaylarının dağılımını ve yoğunluğunu incelemektir. Çalışmada harita, tablo ve grafiklerle mevcut durum hakkında bilgiler verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Covid 19, Şiddet, Göç, Çatışma, Coğrafya

Abstract

The Covid 19 Pandemic has had significant effects on conflict and migration. While the pandemic affected all countries, its global and inter-system relations made it difficult to establish a common ground between the conflict parties. It has not been possible to achieve regional and global peace during the pandemic. The pandemic has had multifaceted and important consequences in terms of political, social and economic aspects. While there has been a decrease in the types of violence such as war and conflict throughout the world during the pandemic process, there has been an increase in the actions against civilians. Despite all the measures, especially social isolation, during the pandemic period, there has been an increase in the number of people migrating inside and outside the country. Countries with internal conflicts have spent a significant part of their material and moral energies, which they need to spend for national security, on the fight against the pandemic. This study is a descriptive research in survey model. The aim of the study is to examine the distribution and intensity of violence and migration events in the world during the pandemic. In the study, information about the current situation is given with maps, tables and graphics.

Key Words: Covid-19, Violence, Migration, Conflict, Geography

Önerilen Atıf /Suggested Citation

Çınar, M., 2022 Çok Covid 19 Pandemisi Sürecinde Dünyada Şiddet ve Göç, Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi Dergisi, 57(1), 83-104.

1. Giriş

Covid 19 Pandemisi, bugüne kadar dünya çapında 5 milyondan fazla insanın ölümüne neden olurken aynı zamanda küresel ekonomi ve yönetim için de zararlı zincirleme etkilere yol açmıştır. Pandeminin, daha büyük ölçekli şiddet olaylarına yol açmasından korkulmaktadır. Bugün dünyada İkinci Dünya Savaşı'ndan sonraki en büyük krizlerden biri yaşanmaktadır. Bu kriz, Covid-19 adı verilen yeni bir virüs salgınıdır. Salgın, 31 Aralık 2019'da Çin'in Wuhan kentinde ortaya çıkmıştır. Salgın başlangıç yeri olarak Wuhan'daki deniz ürünleri ve hayvan ürünlerinin satıldığı bir pazar yeri olduğu tespit edilmiştir (T.C. Sağlık B., 2021). Salgın kısa bir sürede insandan insana bulaşarak Çin Halk Cumhuriyeti'nin diğer bölgelerine ve sonrasında ise dünyaya yayılmıştır. Covid 19 Pandemisi'nin ortaya çıktığı Çin Halk Cumhuriyeti yönetimi, dünyanın salgının boyutları ve etkisi hakkında yeterli ve gerçek bilgiye ulaşılmasını engellemiştir. Bu bilgi akışının yetersizliği nedeniyle dünyada gerekli tedbirler zamanında alınmamıştır. Bu nedenle Covid 19 Wuhan şehrinde önce endemiğe, Çin'de epidemiyeye sonrasında ise farklı kıtalara yayılarak pandemiye dönmüştür. Bu süreçte ülkeler sınırlarını kapatarak öncelikle ulusal tedbirler almışlardır.

Covid 19 Pandemisi muhtemelen 1929 Büyük Buhranından bu yana savaş dışındaki en yıkıcı küresel olaydır. Dünya Sağlık Örgütü (WHO), 110'dan fazla ülkede dünya çapında 118.319 teyit edilmiş vakanın ardından 11 Mart 2020'de virüsü pandemi olarak ilan etmiştir (WHO, 2020). O zamandan beri, salgın dünyayı hızla çevrelemiş ve sonunda Antarktika hariç her kıtayı etkilemiştir. Salgın, WHO tarafından pandemi olarak kategorize edilmiştir. Uluslararası Virüs Taksonomisi Komitesi (ICTV), bu virüsü SARS-CoV-2 (şiddetli akut solunum sendromu koronavirüs 2) olarak adlandırmıştır (Gorbalenya, 2020).

Covid 19 dışında, insanoğlu içinde bulunduğumuz yüzyılda birçok pandemi ile karşı karşıya kalmıştır. Literatür incelendiğinde salgınlar arası dönemin kısaldığı görülmektedir. 2003 yılında SARS, 2007 yılında A H1N5 (Kuş Gribi), 2009 yılında A H1N1 (Domuz Gribi), 2012 yılında MERS, 2013 yılında A H7N9, 2014 yılında Ebola, 2015 yılında Zika, 2019 yılında Covid 19 salgınlarının birbirine yakın tarihlerde gerçekleşmesi bu duruma örnek verilebilir.

Dünya Sağlık Örgütüne göre, 2002-2003'te SARS adı verilen bir virüsten 8000'den fazla insan acı çekmiş ve 774 kişi ölmüştür (WHO, 2003). 2012 yılında MERS salgını dünya çapında 2494'ten fazla kişiye bulaşmış ve 858'den fazla insanın ölümüne yol açmıştır (WHO, 2013). Covid 19 Pandemisi nedeniyle 06 Aralık 2021 tarihi itibarıyla dünyadaki vaka sayısı 267 milyon kişi, vefat sayısı ise 5,27 milyon kişidir. Tüm aşıları tamamlanan kişi sayısı 8,2 milyar kişidir (JHU, 2021). Küresel çapta etkili olan pandemi sırasında ülkeler salgın ile mücadelede önemli miktarda kaynak harcamıştır. Aralık 2021 itibarıyla dünyada pandeminin etkileri alınan tüm tedbirlere rağmen devam etmektedir. Bu etkiler sadece sağlık dışında ekonomik, sosyal, siyasal, güvenlik gibi birçok farklı alanda insanları etkilemektedir.

Pandemi, sadece insanları değil tüm coğrafyadaki tüm canlıları etkilemiştir. İnsanın olmadığı doğanın daha güvenli olduğu içgüdüğü ile hareket eden canlılar biyocoğrafik görünümünün özüne dönmesinde başrolü oynamışlardır. Milyarlarca insan Covid-19 Pandemisi'nden dolayı yaşam alanlarından çekilirken doğadaki yaşam hızlı ve çarpıcı bir şekilde genişlemiştir. Pandeminin doğaya etkisini Zimmer "Geçen bahar, çakallar güpegündüz San Francisco sokaklarında dolaşıyorlardı. Hong Kong çevresindeki sulara nadiren görülen pembe yunuslar süzülüyordu. Tel Aviv'de çakallar bir şehir parkında dolaştı, bir dağ keçisi sürüsü Galler'deki bir kasabayı ele geçirdi ve kirpiller Roma'nın antik kalıntılarından geçti. Venedik'teki kanallar garip bir şekilde netleştikçe karabataklar balık avlamaya başladı. Kanada kazları, Las Vegas Bulvarı'nın ortasındaki insanlara eşlik ettiler" şu şekilde anlatmaktadır (Zimmer, 2021). Pandemi döneminde insanın geçici de olsa terk ettiği doğanın gerçek sahipleri güven içerisinde hareket etmişlerdir. Hobbes'a göre doğa durumu ile savaş durumu aynı şeyleri ifade etmektedir (Hobbes, 1987). Ona göre, bu savaş "herkesin herkesle savaşıdır". İster doğa durumu ya da savaş durumu olsun, ister toplumda kargaşa, insanlar mutsuz ve sefil olsun, bütün bunlar güvenliğin olmadığı bir durumu gösterir. Oysa insanlar güvenli bir ortam olsun isterler. Ama bu ortamın sağlanabilmesi için bir güç gereklidir. Bütün bunlarda amaçlanan insanların güvenli bir ortamda yaşayabilmesidir. Bu yüzden, "devletin amacı, bireysel güvenliktir." (Hobbes, 1992) Güvenliğin en son amacı ise insanların mutluluğudur (Kılıç, 2014).

İnsanlığın en büyük felaketlerinden olan salgın hastalıklar tarih boyunca farklı dönemlerde, farklı coğrafyalarda ortaya çıkmış ancak buralarla sınırlı kalmamış diğer coğrafyalara yayılarak milyonlarca insanın ölümüne yol açmıştır. Salgın hastalıkların ardından ortaya çıkan kuraklık ve kıtlıklar ölüm sayısını daha da artırmıştır. Salgınlar, düşmanın güç yetiremediği orduları yenmiş siyasi, ekonomik askeri, sosyal ve demografik sonuçları itibarı ile dünya siyasi haritasının değişmesine ve sınırların yeniden çizilmesine neden olmuştur. Salgın hastalıklar, nüfusun büyük oranda azalması, toplumsal travmanın yaşanması, insanlar arasında korku ikliminin oluşması, toplumsal ilişkilerin zayıflaması, ekonomik ve kültürel açıdan toplumların gerilemesi gibi sonuçlar doğurmuştur.

Salgın hastalıklar, bazı toplumların ilerlemesine fırsat tanırken bazılarının gerilemesine neden olmuştur. Bazı tarihçiler, Justinian Vebası'nın, Avrupa nüfusunun yarısını öldürdüğü ve Arapların Yakın Doğu ve Afrika'daki Bizans eyaletlerini ele geçirmesini kolaylaştırdığını düşünmektedir (Wade, 2010). Vebanın etkileri 6. ve 8. Yüzyıllar arasında Bizans'ı etkilemeye devam etmiştir (Mordechai ve Eisenberg, 2019). Moğolları bir araya toplayarak dünyayı fethetmeyi amaçlayan Cengiz Han, bulaşıcı hastalıkları adeta bir silah gibi kullanarak ülkesini sınırlarını genişletmiştir. Covid 19 Pandemisi, 1918-1920 yılları arasında tüm dünyada etkili olan İspanyol Gribi'nden sonra en büyük pandemidir ve farklı alanlarda birçok sonuç doğuracak etkiye sahip görünmektedir. Pandeminin kısa vadedeki sonuçlarını tüm dünya farklı boyutlarda yaşamaktadır. Uzun vadedeki sonuçları ise pandeminin etki süresi, kapsamı, derecesi ile paralellik gösterecektir. Bugün küresel çapta yaşanan gelişmeler Covid 19 sonrası dünyanın yeniden şekillenmesi açısından önemli ipuçları vermektedir.

Covid 19 Pandemisi, başlangıcından bugüne insanların yaşamlarını ve ilişkilerini önemli ölçüde değiştirmiştir. ABD'de yapılan bir araştırmada ülke vatandaşlarının büyük çoğunluğu (%89) kendi hayatlarında en az bir olumsuz değişiklik yaşamıştır (Pew, 2021). Pandemi, aynı zamanda gezegenin kimyasını da değiştirmiştir. Fabrikalar sessizleştikçe ve trafik azaldıkça, Kuzey Yarımküre'de ozon seviyeleri yüzde 7'ye kadar düşmüştür. Hindistan genelinde hava kirliliği üçte bir oranında düşerken, İndus Havzası'ndaki dağlar üzerindeki kar yığınları daha parlak hale gelmiştir. Atmosferde daha az pus olduğu için gökyüzü daha fazla güneş ışığına izin vermiştir. Gezegenin sıcaklığı geçici olarak bir derecenin beşte biri ile yarısı arasında değişmiştir. ABD'de, yaşam beklentisi 2020'nin ilk altı ayında tam bir yıl düşmüştür. Uluslararası Para Fonu, küresel ekonominin 2020 ile 2025 yılları arasında 22 trilyon doların üzerinde kaybedeceğini öngörmüştür. UNICEF, pandeminin "kayıp bir nesil" üretebileceği konusunda uyarılar yapmıştır (Zimmer, 2021).

Pandemi küresel çapta ekonomik durgunluğa, özel yaşam alanlarının daralmasına, alınan tedbirler nedeniyle otoriter yönetimlerin etkin hale gelmesine yol açmıştır. Eğitim süreçleri yaşanan sıkıntılardan etkilenmiş, dijital teknolojinin gölgesinde uzaktan çalışmanın tercih edilmesine yol açmıştır. Pandemi süreci yapay zekanın kullanımını etkin hale getirmiştir. Devletler GSYH'nin içinde sağlık harcamalarının oranlarını artırmak zorunda kalmışlardır. Pandemi süreci, ülkelerin güç değerlendirmelerinde dikkate alınan ekonomik güç, askeri güç, nüfus gibi kriterlerin yanında sağlık sisteminin gücünün de dikkate alınmasını sağlamıştır. Bu süreç ayrıca askeri, ekonomik ve coğrafi istihbaratın yanında medikal istihbaratında önemini ortaya çıkarmıştır. İnsanlık bu ölümcül tehdide karşı mücadele ederken, virüs dünya genelinde siyasi öncelikler ve davranışlarda değişikliklere yol açmıştır. Siyasi çatışma, siyasetin bir işlevidir: siyaset değiştikçe, siyasi şiddet kalıpları da değişmektedir.

2. Çalışmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, Covid 19 Pandemisi'nin yaşandığı süreçte dünyadaki şiddet ve göç olaylarının dağılışını ve yoğunluğunu incelemektir.

3. Materyal ve Metot

"Covid 19 Pandemisi Sürecinde Dünyada Şiddet ve Göç" adlı çalışma, tarama modelinde betimsel bir araştırmadır. Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırmalara uygun bir modeldir (Karasar, 2014). Çalışmada harita, tablo ve grafiklerle mevcut durum yorumlanmıştır.

4. Covid 19 Sürecinde Dünyada Şiddet

Normal şartlar altında: düşük gelir, işsizlik, ekonomik stres, depresyon, duygusal güvensizlik ve sosyal izolasyon, şiddet kullanımı için risk faktörleridir. Bu faktörlerin çoğu COVID-19 bağlamında toplumları etkilemektedir (CDC, 2021). ABD'liler Covid 19 Pandemisini 11 Eylül Saldırılarına benzetmektedirler. ABD'liler, 11 Eylül saldırısını gerçekleştiren teröristler ile bugün karşılaştığımız mikroskobik tehdit arasında bazı ortak noktalar görmektedirler. Biri insan kötülüğünün en kötü türü, diğeri ise sadece bir genetik materyal paketidir. Ancak teröristler ve virüsler, güçlü bir uygarlığı dize getirebilecek küçük aktörlerdir. Covid-19 salgını devam eden bir köstebek vurma oyununa benzetilmektedir. Çin, virüsü kontrol altına aldığı dönemde virüs Avrupa ve Amerika kıtalarına yayılmıştı (Bader, 2021). Covid 19'un, ABD'liler için güvenliğin ne anlama geldiğine dair düşüncelerini yeniden şekillendiren yeni bir 11 Eylül olması muhtemeldir (Stark, 2021).

Pandemi, ortaya çıktığı dönemde genel beklenti SARS, Domuz Gribi, Kuş Gribi ve Ebola gibi belli bir zaman içinde kontrol altına alınabileceği şeklindeydi. Ancak virüsün birkaç hafta içinde hızlı bir şekilde Asya, Avrupa ve Amerika kıtası başta olmak üzere dünyanın pek çok coğrafyasında ciddi can kayıplarına neden olmuştur. Ancak, bu salgının önceki salgınlara göre çok daha büyük neticelere yol açacağı kısa sürede anlaşılmıştır.

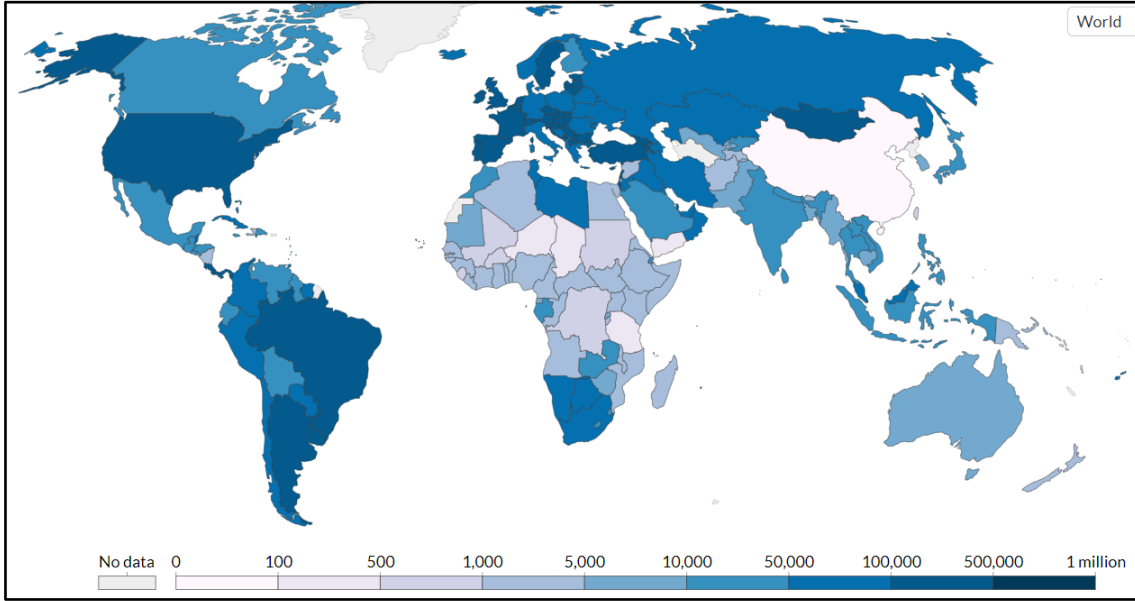
Soğuk Savaş sonrasında ülkeler arasındaki demir perdelerin kalkmasıyla birlikte dünyada liberal ekonomik sisteme geçiş hızlanmıştır. Devletler ve toplumlar arasında sınırlar şeffaflaşmış, ulaşım ve iletişim teknolojileri sayesinde kolay aşılar hale gelmiştir. Kişiler, mallar, sermayenin geçmişi göre daha kolay bir şekilde dolaşıma sahip olması küreselleşmeyi sağlamıştır. Bu durum virüsün kısa süreler içerisinde yayılmasına da ortam sağlamıştır. Pandeminin çok kısa bir zamanda dünyanın farklı ülkelerine yayılması ile insanlar sosyal izolasyon nedeniyle evlerine kapanmış eğitim ve çalışmalarını kapalı mekanlardan devam ettirmişlerdir. Bu süreçte öncelik gıda güvenliği ve temini ile sağlık hizmetlerine yoğunlaşmıştır. Pandemi, ekonomiden sosyal yaşama, politikadan uluslararası ilişkilere tüm yaşam alanlarında kendini göstermiştir.

Yeni tip korona virüsünün ilk manşetlere çıktığı Aralık 2019'da 100'den fazla şiddet olayı kayıtlara geçmiştir. Dünyadaki 12 ülkede sivillere yönelik geniş çapta organize biçimde şiddetli saldırılar gerçekleştirilmiştir (Acled, 2020). Bu ülkelerin çoğu için virüs o zamanlar uzak bir tehdit gibi görünmekteyken birkaç ay sonra vaka sayısının 7 milyona çıkmasıyla Covid-19 uzak bir tehditten katı bir gerçekliğe dönüşmüştür. Dünyanın halk sağlığı, siyasi ve ekonomik sistemlerinde eş zamanlı olarak bir acil durum ortaya çıkaran küresel kriz (Dixon & vd., 2015) en istikrarlı toplumları bile benzeri görülmemiş bozulmalara maruz bırakmıştır. Pandemi çatışmaların olduğu ülkeleri üç yönden etkilemiştir. İlk olarak, pandeminin kendisi eşitsizlikleri artırma ve çatışmalardan etkilenen toplumlardaki zaten savunmasız olan gruplara daha fazla yük getirmiştir. İkincisi, yerel ve dış çatışma tarafları, krize yönelik politika yanıtlarından kaynaklanan çeşitli fırsatlardan hızlı bir şekilde yararlanmıştır. Bu durum barış ve kriz yönetimi çabalarını da karmaşık hale getirmiştir. Üçüncüsü, yaşanan ekonomik gelişmeler yapısı zayıf olan devlet kurumlarına ciddi bir baskı uygulamış ve yönetim sonuçlarını zayıflatarak çatışma riskini artırmıştır. Bu üç boyuttan, pandeminin yarattığı politik tepkiler çatışma dinamikleri üzerinde önemli sonuçlar doğurmaktadır. Krizin küresel ölçeği ve devam eden evrimi, barış için ivme kazanma çabalarını karmaşıktırmaktadır. Bu durum Covid 19 Pandemisini, bazı özellikleri ile yerel çatışma dinamikleri üzerinde olumlu bir değişime yol açan 2004 Tsunamisi gibi önceki felaketlerden ayırmaktadır (Mustasilta, 2020).

Küresel salgın, dünyanın önde gelen ülkelerinde ciddi can kayıplarının yanında boyutu tam olarak ortaya konamayan ekonomik kayıpları da beraberinde getirmiştir. Covid 19 Pandemisi, devletlerin sahip oldukları büyük güçlerin mikroskobik canlılar karşısında çaresiz kaldıklarını açıkça göstermiştir. Küresel çapta ekonomik ve askeri güce sahip devletler bu kapasitelerini pandemi karşısında kullanamamışlar, halklarının sağlığını ve güvenliğini korumakta yetersiz kalmışlardır.

2020 yılı itibarıyla dünya ülkelerinin GSYH'sine bakıldığında ABD 1., Hindistan 5., Birleşik Krallık 6., Fransa 7., Brezilya 9. ve Rusya 11. Sırada yer almaktadır (Dünya Bankası, 2021). Bu ülkelerden ABD son yıllarda sağlık için bütçeden en çok pay ayıran ülkedir. ABD'de 2019'da sağlık için yapılan toplam harcama, GSYH'nin yüzde 17'sini oluşturmuştur. Bunun yanında Fransa %11,2, Birleşik Krallık %10,3'lük orana sahiptir (OECD, 2021). Ancak, 08 Aralık 2021 itibarıyla vaka sayısına bakıldığında

ABD 49,4 milyon, Hindistan 34,6 milyon, Brezilya 22 milyon, Birleşik Krallık 10,6 milyon, Rusya 9,7 milyon, Fransa 8 milyon vaka ile dünyada ilk sıralarda yer alan ülkelerdir (JHU, 2021).

Harita 1: Dünyadaki Covid 19 Vaka Haritası (08 Aralık 2021), (Our World in Data, 2021).

Pandeminin başlaması, bir dizi farklı hedefi olan şiddet biçiminin yolunu açmıştır. Birincisi devlet baskısıdır. Pandemi döneminde devlet yönetim anlayışlarında farklılaşmalar ortaya çıkmıştır. Bazı siyasi liderler, pandemiye muhalefeti bastırmak ve iktidar üzerindeki hâkimiyetlerini sıkılaştırmak için bir fırsat olarak kullanmıştır. Bu liderler, eleştirileri ve halk seferberliğini bastırmak için kriz sırasında verilen olağanüstü yetkilerden yararlanmışlardır. Benzersiz olağanüstü hâl, onlara otoriteyi pekiştirmek için koruma sağlamış, koronavirüs salgınının başlangıcından bu yana dünyanın birçok ülkesinde demokratik gerilemeye neden olmuştur. Bu dönemde çetelerin şiddet eylemleri de artış göstermiştir. Pek çok ülkede çatışmalar yeni bir olayla devam etmiştir. Ateşkesler şiddet yanlısı olanları eylemlerinden vazgeçirememiştir. Bazı çatışmalarda aktörler, pandemiye çatışmayı tırmandıracak bir fırsat olarak kullanmışlardır. Mahkumların salgında kısıtlamalar ve yüksek enfeksiyon riskleri nedeniyle yaşadıkları sorunlar dünya çapında bir hapishane huzursuzluğu dalgasına da yol açmıştır (Kishi, 2021).

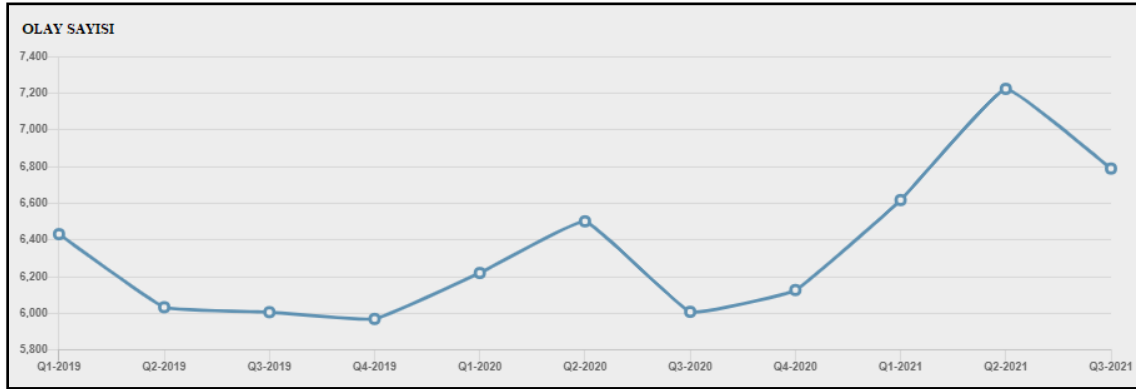
Covid 19'un küresel yayılımı, insanların yaşam tarzlarını önemli ölçüde etkilemiş ve değiştirmiştir. Pandeminin yayılmasında, bazı devletlerde yaşanan gelişmeler önemli etkiye sahiptir. Bu devletlerin kötü ve başarısız yönetimleri, sağlık hizmetlerindeki eksiklikleri ve uzun süreli silahlı çatışmaların bir araya gelmesi bu ülkelerde pandeminin çok daha yıkıcı olmasına ortam hazırlamıştır. Covid 19 öncesinde dünya çapında farklı coğrafyalarda yaşanan çatışma ortamı yerini virüs ile mücadeleye ve salgından korunma çabalarına bırakmıştır. Pandemi sürecinin başlaması ve bu süreçte salgın ile mücadelede liderliği üstlenecek devlet ve uluslar üstü kuruluşun olmaması veya bu anlamda inisiyatif almamaları sorunun küresel anlamda çözümünü zorlaştırmıştır. Salgının hızlı bir şekilde yayılmaya devam ettiği ve mutasyon geçirdiği bugünlerde, meydana gelen zararlar karşısında uluslararası toplumun aktör, kurum ve evrensel değer yargılarının pandemi karşısında yetersiz kaldığı söylenebilir. Felaket filmlerinde baş aktör olan ABD'nin bile pandemiden en fazla zarar gören ülkelerden birisi olması buna örnek verilebilir. Bunun yanında Dünya Bankası, Avrupa Birliği, BM, IMF, NATO vb. gibi ulus üstü oluşumlar bu süreçte kendilerinden beklenen aksiyonu gösterememişlerdir.

Pandemi, halihazırda yoğun bir baskı altında olan ülkelerde akut gıda güvensizliğini derinleştirerek milyonlarca çocuğun açlık ile karşı karşıya kalmasına neden olmuştur. Çatışmaların, felaketlerin ve iklim değişikliğinin sonuçlarından sarsılan ülkeler için Covid 19, beslenme krizini daha yakın bir felakete dönüştürmüştür (UNICEF, 2021). Covid 19 tüm dünyaya yayılırken, hükümetler pandemiye kontrol altına almak için nüfus hareketlerine kapsamlı kısıtlamalar getirmiştir. Pandemi ve bunun sonucunda ortaya çıkan hükümet uygulama ve kararları, bazı yerlerde halk protestolarını bastırırken bazılarında ateşlemiştir. Yine de genel olarak, pandeminin bir sonucu olarak isyan ve savaşlarda bir miktar azalma olduğu görülmektedir. Pandemi sürecinde sosyal izolasyon önlemleri bazı suç türleri,

savaş kaynaklı ölümler ve isyanlarda düşüşü sağlamıştır. Buna karşın aile içi şiddet, kendine zarar verme, intihar ve akıl sağlığı gibi alanlarda vakaların artmasına yol açmıştır (Vision on Humanity, 2021).

Harita 2: Pandemi Sürecinde Sivillere Karşı Şiddet Yoğunluğu Haritası (Ocak 2019- Eylül 2021), (Acled, 2021).

Şekil 1: Sivillere Karşı Şiddet Yoğunluğu Grafiği (Ocak 2019- Eylül 2021), (Acled, 2021).

Birleşmiş Milletler Çocuk Yardım Fonu (UNICEF) yaptığı son açıklamada, Covid 19 salgınının küresel ölçüde eğitime verdiği zararın boyutlarını değerlendirdiği çalışmada okullardaki güvenlik, arkadaşlık ve yemek yeme kültürünün yerini, kaygı, şiddet ve genç hamilelikler gibi sorunların aldığını ve milyonlarca öğrencinin uzaktan eğitime erişemediğini belirlemiştir. Çalışmada, salgının çocuklar arasında ve çocuklara yönelik şiddeti de tırmandırdığı kaydedilmiştir (Amerikanın Sesi, 2021).

Dünya çapında her üç kadından biri, çoğunlukla birlikte olduğu bir partner tarafından fiziksel veya cinsel şiddete maruz kalmaktadır. Kadına ve kız çocuklarına yönelik şiddet bir insan hakları ihlalidir. Covid 19'un patlak vermesinden bu yana gelen veriler ve raporlar kız çocuklarına ve kadınlara yönelik her türlü şiddetin, özellikle de aile içi şiddetin yoğunlaştığını göstermiştir (UN Women , 2021). Genel olarak, kadınların gelir düzeyleri ortalama olarak erkeklerden daha düşük ve yoksulluk oranları daha yüksek olduğundan, kadınların kriz kaynaklı gelir kaybına karşı erkeklerden daha savunmasız olmaları muhtemeldir. Covid 19, kadına yönelik şiddet sorununu tırmandırması muhtemel olduğundan kadınların kişisel güvenliğini etkileyecektir. Geçmiş krizlerden ve doğal afetlerden elde edilen kanıtlar, sosyal izolasyon ve kapanma önlemlerinin genellikle kadınlara ve çocuklara yönelik şiddetin artmasına yol açtığını göstermektedir. Çin ve bazı OECD ülkelerindeki sosyal hizmet sağlayıcılarından gelen ilk raporlar, pandemi sırasında kadınlara yönelik aile içi şiddette bir artış olduğunu göstermektedir. Çünkü birçok kadın ve çocuk istismarcılarıyla birlikte evlerinde mahsur kalmıştır. Covid 19 salgını, kadınların

olağan güvenlik stratejilerini uygulama becerilerini kısıtladığı için kadınları ve çocukları daha fazla şiddet riskine sokmaktadır (OECD, 2020).

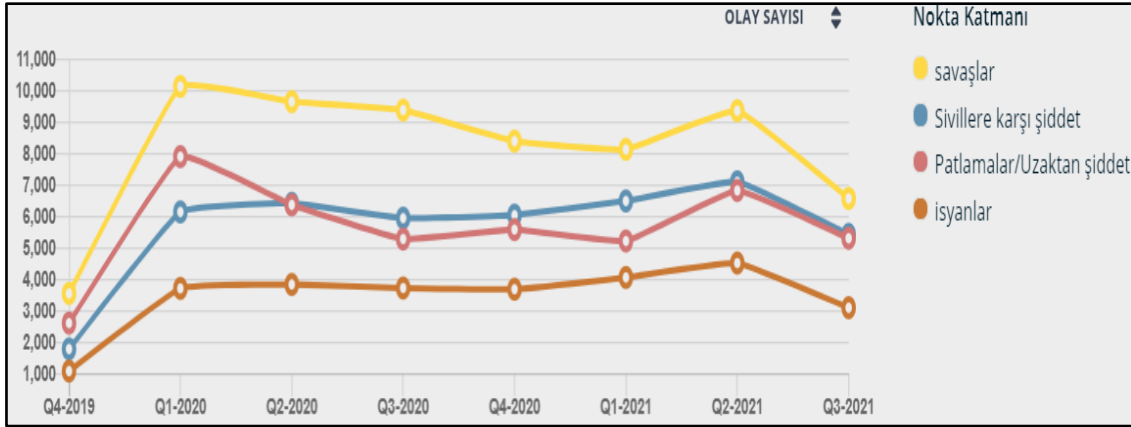
Birleşmiş Milletler, Covid 19'un "insanları tecrit etmeye zorladığı için istismarcılar için ideal olan istismar koşulları" yarattığını ve böylece küresel olarak önceden var olan aile içi şiddetle ilgili sorunları şiddetlendiren bir "gölge pandemisine" neden olduğunu belirtmiştir (Davies ve Diğ., 2021). Birçok kadın ve kız çocuğu için Covid-19 salgını sırasında evde kalmak tehlikeli sonuçlar doğurmaktadır. Karşılaştırılabilir verilere sahip ülkelerin üçte birinden fazlasında, şimdiye kadar birlikte olan dört ergen kızdan en az biri yakın zamanda yakın partner şiddeti yaşamıştır. Covid 19 Pandemisi, ekonomik ve sosyal stresler, temas ve hareketi kısıtlamaya yönelik tedbirlerle birleştiğinden kadınlar daha fazla fiziksel, cinsel ve psikolojik şiddet riski altındadır. Kalabalık evler, madde bağımlılığı ve akran desteğine erişimin azalması bu koşulları daha da kötüleştirmektedir. Düzinelerce ülke, Covid-19'un patlak vermesinden bu yana kadına yönelik şiddette bir artış olduğunu bildirmiştir. Buna ek olarak, sağlık hizmeti sağlayıcılarının aşırı yoğunlukta ve Covid 19 vakaları ile ilgilendiği durumlarda, tecavüz ve ruh sağlığı ve psiko-sosyal desteğin klinik yönetimi de dahil olmak üzere mağdurlara hayat kurtaran bakım ve desteği sağlayamadığı belirlenmiştir (UNICEF, 2021).

Covid 19 Pandemisi, dünya çapında barış ve çatışma üzerinde derin bir etkiye sahiptir. Salgın, toplum sağlığı ve küresel ekonomi için potansiyel olarak çağı belirleyen bir zorluk olarak ortaya çıkarken, ölümcül çatışmalar için uzun ve kısa vadeli sonuçları daha az anlaşılmıştır. Çatışmanın varlığı, acil durum müdahale ekiplerinin pandemiyle mücadele etmesini ve en çok ihtiyacı olanlara ulaşmasını da zorlaştırmaktadır. Pandemi ve buna bağlı tepkiler, mevcut çatışma dinamiklerini ve yapısal eşitsizlikleri şiddetlendirme ve yenilerini yaratma potansiyeline sahiptir (Alert, 2021). Polo (2020), Covid 19'un çatışmanın altında yatan temel nedenler üzerinde şiddetlendirici etkisi olduğunu belirterek hükümetler ve devlet dışı aktörlerin korona virüsü siyasi avantaj ve bölgesel kontrolü elde etmek için kullandığını ve krizin sömürüldüğünü değerlendirmektedir.

Covid 19 Pandemisi'nin, güvenlik açısından kırılğan olan devletlerde çok büyük hasarlara neden olabilme ihtimali yüksektir. Bu devletlerde pandeminin huzursuzluk kaynağı olacağı çok açıktır. Pandemi süreci, insani yardımın akışı ve dağıtımında sorunlara yol açmakta, barışçıl amaçlı operasyonları ve diplomatik krizlerin çözümünü engellemektedir. Bu süreçte özellikle mülteciler ve yerlerinden edilmiş insanlar olmak üzere çatışmanın ortasında kalmış siviller için felaket söz konusu olmaktadır. Bu durum uluslararası kriz yönetimi üzerinde önemli bir baskı oluşturmaktadır. Bu nedenle barış inşası, şiddeti azaltmak ve önlemek, toplulukların devam eden şoklara karşı direncini artırmak ve sağlık müdahalelerinin ve kurtarma çabalarının sürdürülebilir olmasını sağlamak ve çatışmanın şiddetlenmesini önlemek pandemiye verilen yanıtın bir parçası olmalıdır (ICG, 2020).

Tarih, pandemilerin çatışmayı yoğunlaştıran etkilerinin salgının sona ermesinden sonra da yıllarca devam edebileceğini göstermektedir. Covid 19, yoksulluğu ve eşitsizliği artırma konusunda büyük bir risk taşımaktadır. Pek çok ülkede tam maaşla güvenli işlerde uzaktan çalışanlar yaşananlardan kısmen etkilenseler de geçici, kayıt dışı veya güvencesiz istihdamda olanlar genellikle pandemiden en çok etkilenen kesimi oluşturmaktadır. Bu kesimin önemli bir kısmı işsiz kalmıştır. Bu ülkelerde işsiz kalanların pandemi öncesi elde ettikleri geliri sağlayacak sosyal güvenlik ağı bulunmamaktadır. Büyük ekonomik krizlerin tarihsel örneklerinde görüleceği gibi her şeyini kaybetmiş ve refah perspektifinden yoksun olanlar, siyasi manipülasyon ve radikalleşme için kolay bir av olabilir. Bu durum, 1929 ABD borsa çöküşünü ve ardından gelen büyük bunalım ve sonrasında 1930'larda dünyada faşist hareketlerin yayılmasıyla güçlü bir şekilde örneklendirilebilir (Rohner, 2020).

Salgın başladığından beri Covid 19'un silahlı çatışma ve şiddet üzerindeki etkisine dair korkunç tahminler çoğalmıştır. Pandeminin ağırlaştırıcı etkileri nedeniyle 13 ülkede önümüzdeki iki yıl içinde yeni çatışmalar yaşayacağına dair dikkate değer tahminler yapılmaktadır (Mercy Corps, 2021).

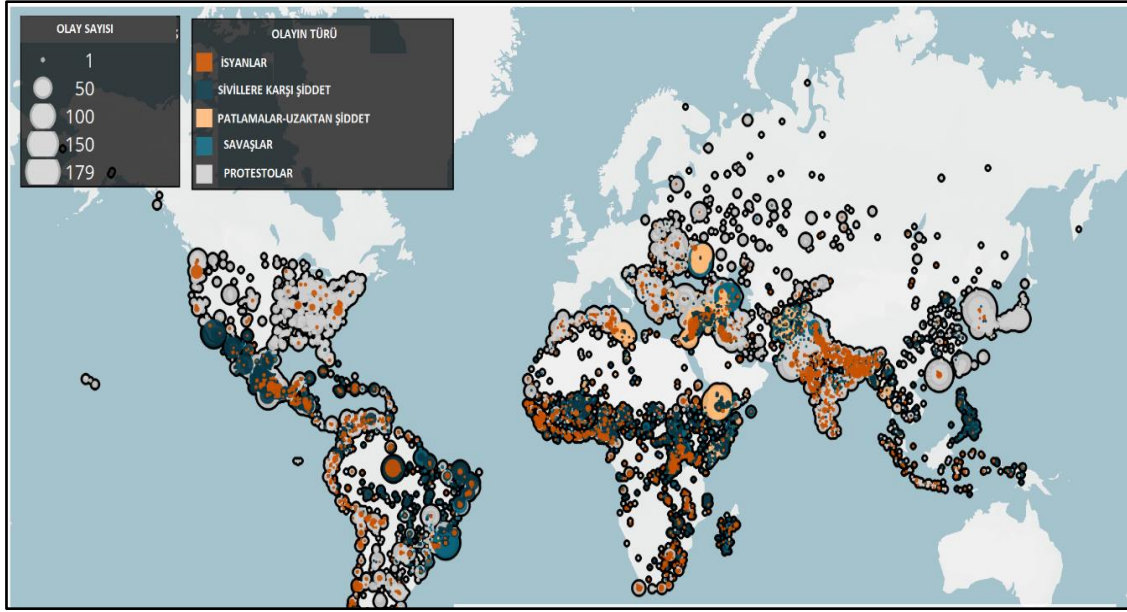

şekil 2: Dünyada Pandemi Öncesi ve Pandemi Sırasında şiddet Olaylarının Yıllara Göre Dağılış Grafığı (2019-2021), (Acled, 2021).

BM Genel Sekreter Yardımcısı A.J. Mohammed salgının “Sınır ötesi güvensizlik ve iklimle ilgili tehditlerden sosyal huzursuzluk ve demokratik açıklara kadar” çatışma risklerini ve itici güçlerini artırmaya devam ettiğini, eşitsizliği derinleştirdiğini, her türlü otorite ve kuruma olan güveni aşındırdığını ve kırılganlıkları artırdığını” ifade etmiştir. Açıklamasında “Çatışan taraflar, güvensizlik yaratmak veya bu durumu kötüleştirmek, tıbbi bakım gibi hayat kurtaran yardım ve hizmetleri engellemek için pandemiden yararlanıyor” demiştir (Africa Center, 2021). Salgının Afrika’daki yansıması hakkında “Ekonomik büyüme yavaşladı, işçi dövizleri kuruyor ve borç artıyor. Bu arada, bazı hükümetler sivil alanı da kısıtlarken, bununla birlikte nefret ve bölücü söylemler ile yanlış bilgilendirme arttı. Salgının gençler üzerindeki şiddetli etkisi özellikle en genç kıta olan Afrika’da artan risklere katkıda bulunuyor. Eğitim, istihdam ve gelir kaybı, suçlular ve aşırılık yanlıları tarafından istismar edilebilecek bir yabancılaşma, marjinalleşme ve zihinsel sağlık stresi duygusu yaratıyor” diye uyarımıştır (News UN, 2021). BM Genel Sekreterinin çağrısının ardından bazı silahlı gruplar tek taraflı ateşkes ilan ettiğini duyurmuş ve bir süreliğine de olsa çatışmalar durmuştur. Fakat bazı bölgelerde ateşkes ömrü uzun sürmemiştir. Guterres, 3 Nisan tarihinde yaptığı açıklama ile Sudan, Güney Sudan, Suriye, Kamerun, Orta Afrika Cumhuriyeti, Kolombiya, Libya, Myanmar, Filipinler, Ukrayna ve Yemen’de ateşkes çağrısının olumlu karşılandığını duyurmuştur (Göksedef, 2021).

Silahlı çatışmalar, Covid-19’un yayılmasını tetikleme veyahut onu durdurmak için engel olma açısından kilit bir potansiyele sahiptir. Bu nedenle Birleşmiş Milletler çatışma ve savaştan vazgeçilmesinin bir ihtiyaç olduğunu vurgulamıştır. Örneğin; Filipinler, Libya ve Kolombiya’da ateşkes ilanı iyimser tavır olarak nitelendirilmiştir. Ancak, bu tür ateşkeslerin sayısı sınırlı kaldığı ve bazılarının ise ilan edildikten kısa bir süre sonra bozulduğu görölmüştür (Rustad ve Diğ., 2020). Aynı zamanda, bazı analistler, Covid-19’un, devletlerin askeri yeteneklerini ve savaşma iyimserliğini azalttığı için ateşkes olmasa bile bir “Pax Epidemica” (Epidemi Barışı)’ya yol açabileceğini savunmaktadırlar (Posen , 2021).

Harita 3’te pandeminin başlangıcından itibaren toplanan 3,5 aylık (11 Mart – 30 Haziran 2020) Acled verileri kullanılarak hazırlanan korona virüsün dünya çapında siyasi şiddet ve protesto kalıplarını nasıl etkilediğini gösteren bir analiz neticesinde oluşturulan harita yer almaktadır. Dünya nüfusunun ve siyasetinin yeni normale uyum sağlamaya çalıştığını, dünya çapındaki kriz ve belirsizliğin ortasında bile siyasi aktörlerin hedeflerine ulaşmak için şiddet kullandıklarını ve pandeminin bu gerçeği değiştirmediğini göstermektedir.

Harita 3: Covid 19 Pandemisi Sırasında Şiddet Olaylarının Dünya Üzerindeki Dağılışı (11 Mart - 3 Haziran 2020), (Acled, 2021).

2019'da dünya çapında çok sayıda eylem gerçekleşmiştir. Bu eylemler DSÖ'nün Mart 2020'deki pandemi ilanına kadar sürmüştür (Şekil 2). Bu dönemde virüsün yayılmasını kontrol altına almaya yönelik karantina önlemleri nedeniyle dünya çapındaki gösterilerde bir miktar düşüş olmuştur. Ancak eylemler, dünyanın dört bir yanında hükümetlerin sokağa çıkma kısıtlamaları ve hareket kısıtlamaları uygulamasıyla başlangıçta kesintiye uğrasa da sonunda eylemler yeniden canlanmıştır. Başlangıçta, bu canlanma, hükümetin pandeminin (yanlış) yönetimine ve protestocuların kişisel koruyucu donanıma daha iyi erişim veya ardından gelen ekonomik gerileme sırasında finansal destek de dahil olmak üzere acil ihtiyaçlarına doğrudan tepkiler şeklini almıştır. Kısa bir süre sonra eylemler, krizden önce başlayan toplumsal hareketlerin bir devamı haline gelmiştir. Salgının ayrıca çatışma kalıpları üzerinde hem doğrudan hem de dolaylı bir dizi etkisi olmuştur. Birçoğu, krizin dünyadaki çatışmaların çoğunda ateşkesi teşvik edeceğini umarken, bu umutlar büyük ölçüde suya düşmüştür (Acled, 2021).

Tablo 1. Sivilleri Hedef Alan Şiddet Sayısında En Fazla Düşüşün Gerçekleştiği Ülkeler, (Acled, 2021)'den elde edilen verilerle düzenlenmiştir.

Ülke	Pandemi Öncesi Olayların Sayısı	Pandemi Sürecinde Olayların Sayısı	Fark	Yüzde Farkı
Brezilya	1021	823	-198	-19
Suriye	763	569	-194	-25
Irak	311	139	-172	-55
Şili	127	48	-79	-62
Honduras	183	107	-76	-42
Kamerun	205	134	-71	-35

Tablo 2. Sivilleri Hedef Alan Şiddet Sayısında En Fazla Artışın Gerçekleştiği Ülkeler, (Acled, 2021)'den elde edilen verilerle düzenlenmiştir.

Ülke	Pandemi Öncesi Olayların Sayısı	Pandemi Sürecinde Olayların Sayısı	Fark	Yüzde Farkı
Nijerya	259	445	+186	+72
Hindistan	370	542	+172	+47
Meksika	1819	1913	+94	+5
Kongo Dem. Cum.	274	358	+84	+31
Uganda	36	103	+67	+186
Afganistan	240	301	+61	+25

Dünya üzerindeki çatışma bölgelerinde Covid 19 Pandemisi çok sayıda can kaybına yol açmıştır. Libya'nın sağlık sistemi de yıllarca süren çatışmalardan sonra kırılgan ve sonuç olarak COVID-19 krizine yenik düşme riski altındadır. Bu süreçte Libya'da 1 milyona yakın kişi insani yardıma muhtaç hale gelmiştir (UN News, 2021). Su kaynaklarından doğal gaz ve elektrik santrallerine kadar hayati önem sahip yerlerin bombalanması, ülkenin artış gösteren Covid 19 vakaları ile mücadele yeteneğini baltalamıştır (UNHCR, 2021). Yemen nüfusunun yüzde 80'inden fazlası, temel ihtiyaçlar ve hizmetler için insani yardıma bağımlı durumdadır. Ülkenin sağlık sistemi yıllarca süren çatışmalarla paramparça olmuş ve küresel salgın karşısında yetersiz durumda kalmasına yol açmıştır. Yemen'in sağlık sektörü pandemi dönemindeki ölümlerin içerisinde boğulmuş durumdadır. Yemen'de savaş zamanında ölenlerden daha fazla ölümün pandemi döneminde gerçekleşeceği öngörülmektedir (Sirgany & Kiley, 2021). Sağlık merkezlerinin yalnızca yüzde 51'inin tamamen işlevsel olması ve kalifiye tıbbi personel veya operasyonel ekipman eksikliği ile insani durum kötüleşmeye devam edecek ve Arap Yarımadası'ndaki El Kaide ve IŞİD-Yemen tarafından sömürülmeye uygun güvenlik açıkları yaratacaktır (ACAPS, 2020). Üç milyondan fazla insanın mülteci kamplarında yaşadığı Kuzeydoğu Suriye'de, ilk Covid 19 vakası 9 Temmuz 2020'de bildirilmiştir. Suriye'nin kuzeybatısındaki en büyük kamplardan biri olan Atmeh mülteci kampında, test edilen kişilerin en az yüzde 40'ında Covid 19 tespit edilmiştir. Çatışmalar ve şiddetin devam ettiği bölgelerdeki mülteci kampları, kalabalık koşulları, temel hizmetlere erişim eksikliği ve yetersiz donanımlı sağlık tesisleri - tüm bunlar krizi daha da kötüleştirecek faktörler - nedeniyle Covid 19 salgınına karşı özellikle savunmasızdır (BBC News, 2021). Covid 19, zaten kırılgan olan sağlık sistemlerinin daha da bozulmasına yol açmakta ve çatışmaların sonlandırılması ile ilgili girişimleri giderek daha zorlaştırmaktadır (Mulroy, Diğ., 2021).

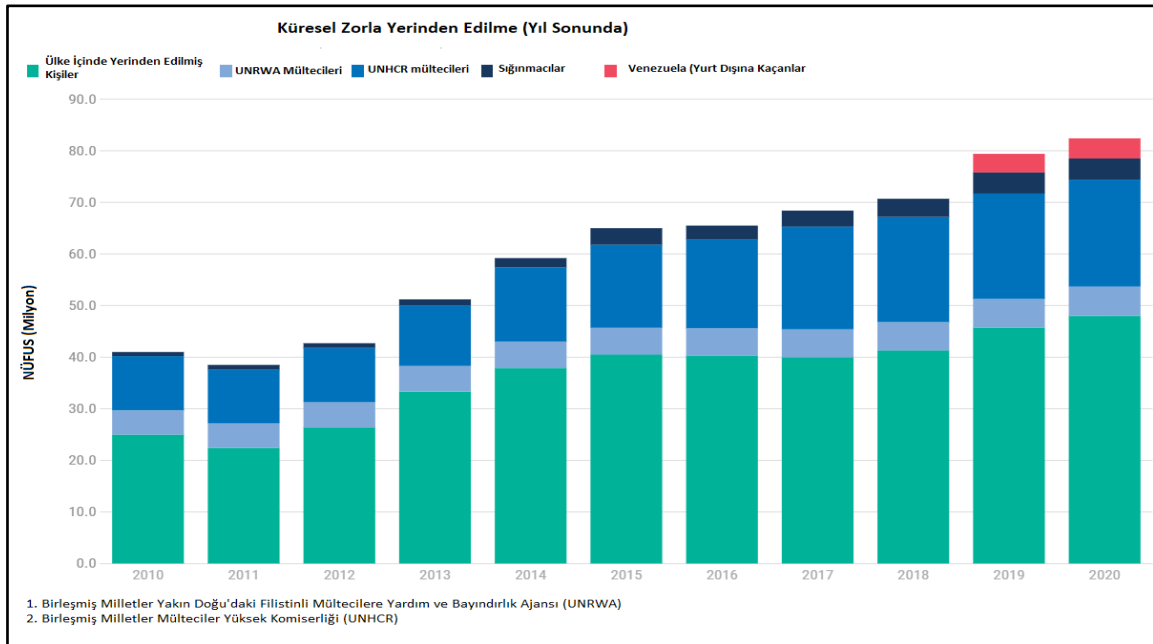
5. Covid 19 Sürecinde Dünyada Göç

İlk Covid 19 vakasının Aralık 2019'da kaydedilmesinden bu yana, pandemi neredeyse her ülkeyi etkilemiş, yaşamları kesintiye uğratmış ve dünya çapında sağlık, siyasi ve ekonomik sistemler üzerinde önemli sıkıntıların yaşanmasına yol açmıştır. Zorla yerinden edilmiş veya vatansız kişiler, pandemi döneminin en zorlu grupları arasında yer almaktadır. Göçmenler artan gıda ve ekonomik güvensizlik, sağlık, koruma hizmetlerine erişimde yaşanan zorluklarla karşı karşıya kalmaktadır. Covid 19 Pandemisinde dünya çapında sosyal izolasyona rağmen, kendi ülke sınırları içinde başka bölgelere göç etmek zorunda kalan insan sayısı 2020 yılında artmıştır. 2020'de iç savaşlar, siyasi, etnik şiddet ve doğal afetler dünya çapında milyonlarca insanı yerinden etmeye devam etmiştir.

Ülke İçinde Yerinden Edilme İzleme Merkezi'nin (IDCM, 2021) açıkladığı rapora göre, 2020 yılında 55 milyon insan kendi ülke sınırlarının içinde başka bölgelere göç etmek zorunda kalmıştır. Rapora göre bu sayı bugüne kadar kaydedilen en yüksek sayıdır. 2019 yılında savaş ve doğal felaketler nedeniyle bulundukları bölgeyi tek etmek zorunda kalan insanların sayısı 51 milyondur. IDMC raporuna göre 2020 yılında devlet sınırları içerisindeki 40,5 milyon kişi zorunlu olarak birkaç defa yer değiştirmek durumunda kalmıştır. Pandemiye rağmen göç eden insan sayısının artmasının en önemli nedenleri içerisinde şiddet ve çatışmalar yer almaktadır. Rapora göre, Burkina Faso, Mozambik, Mali, Nijer ve Etiyopya'da radikal grupların eylemleri neticesinde artan şiddet olayları neticesinde ülkesinden göç

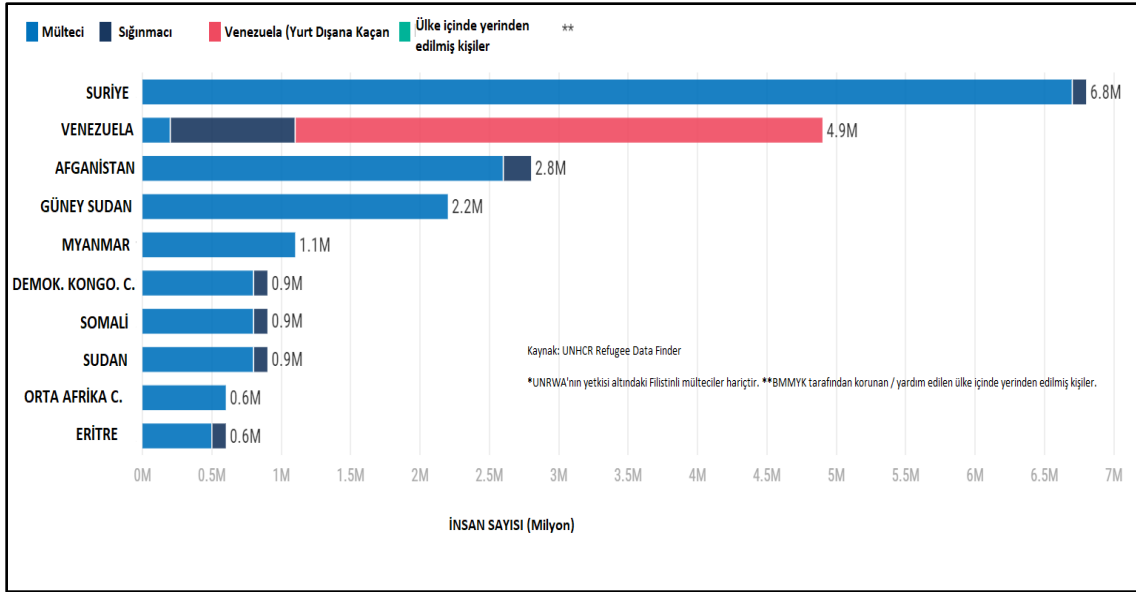
edenlerin sayısını artırmıştır. Ayrıca Kongo, Suriye, Yemen ve Afganistan'da yaşanan çatışmalar da yoğun göç hareketlerine yol açmıştır. Başta aşırı iklim olayları, Nikaragua'dan Vietnam'a tüm dünyada kitlesel yer değiştirmeyi tetiklemeye devam etmiştir. Yaşanan doğal afetler ise yaklaşık 31 milyon kişinin kendi ülke topraklarında yer değiştirmesine yol açmıştır.

Ülke İçinde Yerinden Edilme İzleme Merkezi'nin (IDMC) açıkladığı rapora göre, Ocak ve Haziran 2020 arasında 127 ülke ve bölgede yaklaşık 14,6 milyon kişi ülke içinde yerinden edilmiştir. Çatışma ve şiddet olayları, başta Orta Doğu ve Afrika olmak üzere, 4,8 milyon kişinin farklı bölgelere göç etmesini tetiklemiştir. Bu rakam 2019 yılına göre 1 milyon kişi daha fazladır. Bu süreçte en büyük nüfus hareketleri, yaklaşık 1,5 milyon kişiyle Suriye'de, 1,4 milyon kişiyle Kongo Demokratik Cumhuriyeti'nde ve 419.000 kişiyle Burkina Faso'da olmuştur. Afrika'da Kamerun, Mozambik, Nijer ve Somali'de yerinden olan kişi sayısı, 2020'nin ilk yarısında bile 2019'un tamamından daha fazladır. IDMC direktörü A. Bilak bu durum ile ilgili "Yılın ilk altı ayında kaydedilen şaşırtıcı rakamlar, dünya çapındaki yerinden edilme krizlerinin sürekli değişkenliğinin kanıtıdır. Bunu birleştiren, sağlık hizmetlerine erişimi azaltan ve yerlerinden edilmiş topluluklar için ekonomik zorlukları ve koruma risklerini artıran Covid-19 salgınıdır" şeklinde açıklama yapmıştır (IDMC, 2021).

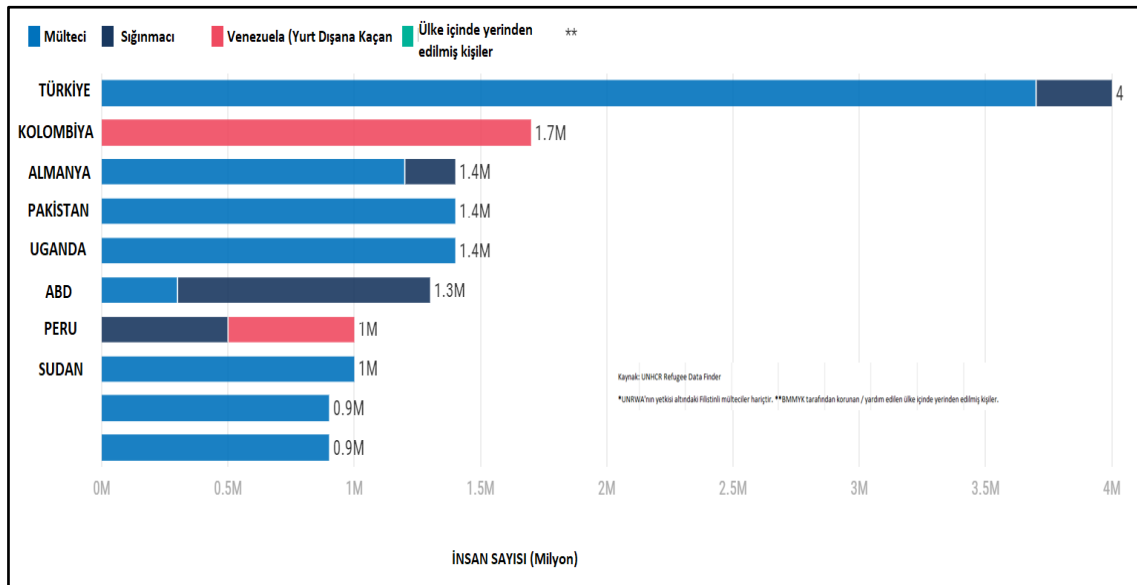
Şekil 3: Dünya’da Yıllara Göre Zorla Yerinden Edilen Kişi Sayısı, (UNHCR, 2021)’den alınmış ve düzenlenmiştir.

Covid 19 ile ilgili hareket kısıtlamalarına ve uluslararası toplumun Covid 19 müdahalesini kolaylaştıracak bir ateşkes talebine rağmen, yerinden edilme artarak devam etmiştir (Şekil 3). Sonuç olarak, dünya nüfusunun yüzde birinden fazlası – ya da 95 kişiden biri – şimdi zorla yerinden edilmiş durumdadır. Bu rakam, 2010 yılında 159'da 1'dir. 2020 yılı sonunda çatışma, zulüm, şiddet, insan hakları ihlalleri ve kamu düzenini ciddi şekilde bozan olaylar sonucunda dünya çapında toplamda 82,4 milyon insan zorla yerinden edilmiştir.

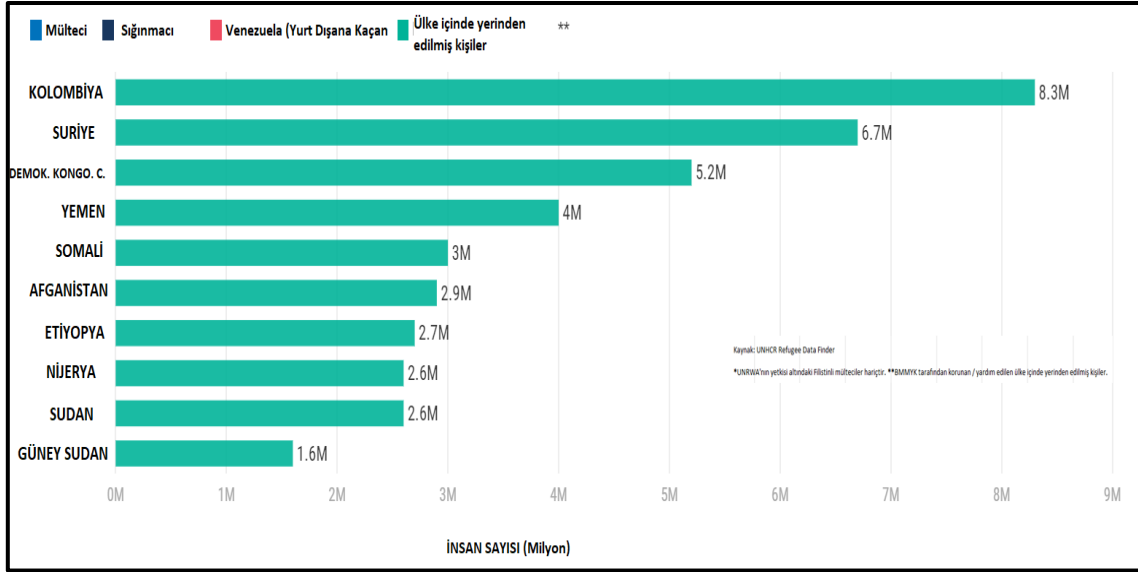

Şekil 4: Kaynak Ülkeye Göre Uluslararası Yerinden Edilme Durumları, (UNHCR, 2021)'den alınmış ve düzenlenmiştir.

Şekil 4'te yer alan UNHCR'nin yetkisi altındaki uluslararası yerinden edilme durumları göz önüne alındığında, Suriye 6,8 milyon kişi ile listenin başında gelirken, onu 4,9 milyon ile Venezuela izlemiştir. Ardından 2,8 milyon ile Afganistan ve 2,2 milyon ile Güney Sudan yer almaktadır. Türkiye, çoğu Suriyeli mülteci (yüzde 92) olmak üzere 4 milyonun biraz altındaki kişi sayısı ile en fazla mülteciye ev sahipliği yapmaya devam etmiştir. Kolombiya, 1,7 milyondan fazla yerinden edilmiş Venezüellalıya ev sahipliği yapmaktadır. Almanya üçüncü en büyük nüfusa ev sahipliği (1.4 Milyon) yapan ülkedir. Pakistan ve Uganda, her biri yaklaşık 1,4 milyon kişi ile ilk 5'te yer alan diğer ülkelerdir (UNHCR Trends, 2021). Afganistan'da 2021 yılında şimdiye kadar yarım milyondan fazla insan şiddet nedeniyle yerinden edilmiştir. Mayıs ayının sonundan bu yana kaçmak zorunda kalan yaklaşık çeyrek milyon Afgan'ın yüzde 80'ini kadın ve çocuklar oluşturmaktadır. Bu son durum, 5 milyondan fazla Afgan'ın ülke içinde ve sınırlar ötesinde yerinden edildiği zaten trajik duruma daha fazla acı eklemektedir (UNHCR, 2021).

Şekil 5: Ev Sahibi Ülkeye Göre Uluslararası Yerinden Edilme Durumları, (UNHCR, 2021)'den alınmış ve düzenlenmiştir.

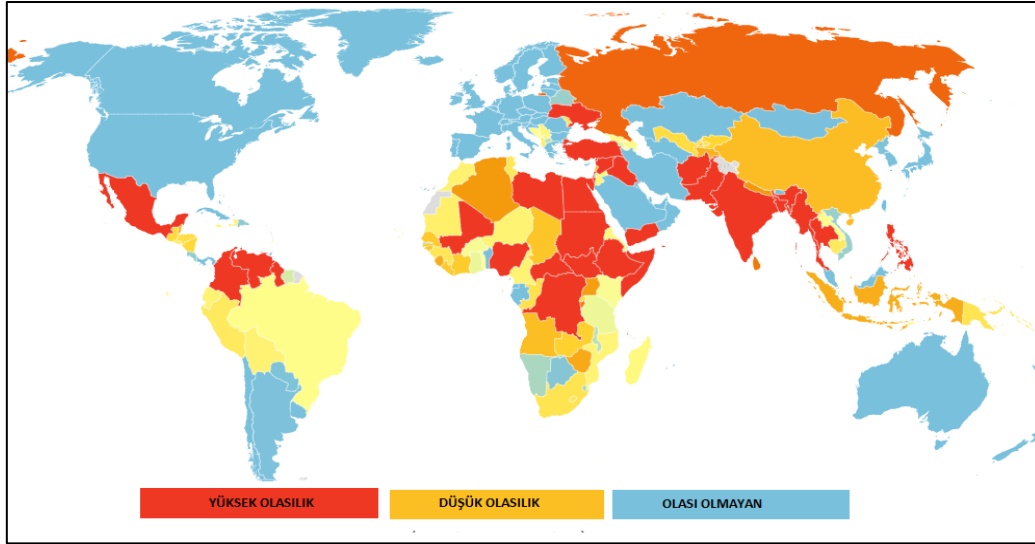

Şekil 6: Dünya’da Ülke İçinde Yerinden Edilme Durumları, (UNHCR, 2021)’den alınmış ve düzenlenmiştir.

Pandemi dönemi boyunca dünya üzerinde çatışmalar sürmüştür. Bu çatışma ortamı virüsün yayılmasının önlenmesinin yanında, virüs bulaşan kişilerin tedavisine yönelik çabaları da olumsuz etkilemiştir. Salgın döneminde uçuşların ertelenmesi, sınırların kapatılması, seyahat kısıtlamaları ve karantina tedbirleri çatışma bölgelerine insani yardım ulaştırılmasına engel olmuştur. Bunun yanı sıra asayişin bozulması, yaptırımlar, terörle mücadele tedbirleri ve idari engellemeler insani operasyonların yürütülmesini zorlaştırdı. 2020 yılının sonunda yaklaşık 100 milyon kişi çatışmalar nedeniyle akut gıda güvensizliğinin oluşturduğu tehdit ile karşı karşıya bulunuyordu. Bu sayı, 2019 yılına göre 77 milyon artmıştır. 2020 yılında 22 çatışma bölgesinde 182 sağlık çalışanı saldırılar neticesinde hayatını kaybetmiştir. Pandemi döneminde sağlık sistemine en ihtiyaç duyulan zamanda gerçekleşen çatışmalarda sağlık çalışanları ve tesisleri hedef alınmıştır (Anadolu Ajansı, 2021).

Dünyada Covid 19 Pandemisi ile mücadelenin verildiği bir dönemde savaşın yaşandığı Suriye’de sağlık çalışanlarının %70’inden fazlası ülkeyi terk etmiştir. Şiddetli çatışmalar, 111 kamu hastanesinden 26’sını yok etmiş ve 27’sinin kapasitesini düşürerek ülkenin kamu sağlık sisteminin yarısını darmadağın etmiştir (Gharibah ve Mehchy, 2020). Yemen’de ise sağlık tesislerinin yarısı işlevsiz ve ülkenin 33 ilçesinin %18’i tek bir doktor olmadan benzer zorluklarla karşı karşıya kalmıştır. BM’nin, Yemen insani operasyonlar başkanı Grande “virüsten ölenlerin sayısının son beş yıl içinde savaş, hastalık ve açlıktan ölenlerin toplamını aşabileceğini” ifade etmiştir (Kiley, 2020).

Covid-19’un küresel güvenlik üzerindeki gerçek etkisini ve sonuçlarını söylemek için henüz çok erkendir. Çatışmaların yaşandığı ülkelerin pandemi ile mücadele alanında yetersiz bir donanımına sahip oldukları görülmektedir. Pandemi ile mücadele etmek amacıyla zorlayıcı ve yaptırım içeren önlemlerin iç çatışmaların artmasına neden olması muhtemeldir. Veriler pandemi salgınının dünyaya duyurulmasından sonra şiddet içeren çatışmaların bir miktar azaldığını göstermektedir. Seyahatler ve halka açık alanlarda kısıtlamaların başlaması insanların kitlesel hareketini azaltmıştır. Pandeminin siyasi grupların operasyonel kapasite ve faaliyetlerini engellediği söylenebilir. Ayrıca toplumsal izolasyon terör örgütlerinin eleman kazanma çalışmalarını da etkilemiş bu nedenle illegal yapılar enerjilerini internet ortamına yoğunlaştırmıştır. Terör örgütleri dijital platformları kullanarak pandemi sonrası için kitlelerini kaybetmemeyi, yeni elemanlar kazanmayı ve daha güçlü gelebilmeyi hedeflediği, bu dönemi kuluçka evresi olarak gördüğü söylenebilir. Pandemi sürecinin sona ermesi veya daha da uzaması güvenlik tehditlerini artırma ihtimali yüksektir. Polo (2020)’ya göre “Pandemi, silahlı çatışmanın temel nedenlerinin çoğunu önemli ölçüde kötüleştirecek gibi görünüyor. Pandemi, evrensel bir eşitleyici olmaktan ziyade, çatışma riskini artıran sosyal ve ekonomik eşitsizlikleri fiilen şiddetlendirmiş ve sağlamlaştırmıştır”.

Harita 4: Pandemi Sonrası Genel Küresel Kırılmalık Olasılığı 2020-2022, (Moyer & Kaplan, 2021).

Pandemiden önce birçok ülkede silahlı çatışmalar yaşanmaktaydı, ancak önceki tahminler küresel çatışma sayısının 2020'de sabit kalmaya, hatta azalmaya başlayacağını ve bu yolda devam edeceği öngörülmektedir. Moyer ve Kaplan'ın yaptığı bir araştırmaya göre (Harita 4); Covid 19 Pandemisi ve ulusal karantinalar gibi hükümet müdahaleleri nedeniyle 2022 yılına kadar ayrıca 13 ülkede yeni çatışmaların ortaya çıkma ihtimalinin yüksek olduğunu göstermektedir. Bu pandemi öncesi tahmine kıyasla yüzde 56'lık bir artış demektir. Araştırmacılar, tarihsel kalıplara dayanarak, 35 ülkenin 2020 ile 2022 arasında, son 30 yılda herhangi bir noktada olduğundan daha fazla istikrarsızlık yaşanmasını beklemektedir. (Moyer & Kaplan, 2021).

6. Sonuç

Covid 19 Pandemisi barış ve çatışma dinamikleri ile göç üzerinde önemli etkileri olmuştur. Pandemi tüm ülkeleri ve birden fazla sektörü etkilemiş küresel ve sistemler arası ilişkileri, çatışma tarafları arasında ortak bir zemin oluşturmayı zorlaştırmıştır. Covid-19, küresel ve yerel boyutta bölgeleri diğer doğal afetler gibi kısa sürede ve aynı düzeyde etkilememektedir. Covid 19 diğer afetlere göre daha uzun süren bir krizdir. Etkileri ve sonuçları bu süreç içerisine yayılmaktadır. Covid 19 Pandemisi devam etmekte olan bir kriz olması nedeniyle küresel ekonomiyi ne kadar etkileyeceği, toplumları ve devletleri nasıl dönüştüreceği tahminlerden öteye gidememektedir.

Covid 19 Pandemisi sırasında bölgesel ve küresel barışın sağlanması mümkün olmamıştır. Covid-19 Pandemisi'nin siyasi, sosyal, ekonomik düzensizlik açısından çok yönlü sonuçları olmuştur. Devletin sivilleri hedef almasının yanı sıra sivillerin birbirini hedef alması sonucu belirli siyasi şiddet türleri artmıştır. Buna karşın, savaş ve çatışmalar gibi şiddet türlerinde azalmalar görülürken sivillere karşı işlenen eylemlerde artış yaşanmıştır. Bazı bölgelerdeki sokağa çıkma yasağı, bireylerin sosyal izolasyon nedeniyle evde kalması sokaklardaki şiddetin azalmasına neden olmuştur. Ancak evde gerçekleşen şiddet sayısında önemli miktarda artış görülmüştür. Dünyanın farklı bölgelerinde, silahlı gruplar operasyonlarını genişletmek ve yoğunlaştırmak için Covid 19 Pandemisi'nden yararlanmışlardır. Dünyanın dört bir yanında çeşitli gruplar, virüsü yaymasından korktukları kişileri cezalandırmak için çeteler bile kurmuşlardır. Popülist liderler, uzmanların uyarılarına rağmen mitingler ve toplu organizasyonlar düzenlemişlerdir.

Covid 19 ve benzeri pandemilerin küresel bir tehdit olduğu herkes tarafından kabul edilmektedir. Devletler, pandemi tehditlerini ulusal güvenlik doktrinleri kapsamına dahil etmeye başlamışlardır. Devletlerin ülke savunması için yapmış olduğu yatırımları pandemi ile mücadele için de yapmaları önemli bir ihtiyaç olarak ortaya çıkmıştır. Pandeminin ekonomik etkisi toplumlarda sağlıktan sonra ortaya çıkan önemli bir sonuçtur. Covid 19 Pandemisi'nin sağlık ve ekonomi alanındaki etkisiyle milyonlarca insanın aşırı yoksullukla karşılaşması muhtemeldir. İşsizlik, gelişmiş ülkelerde önemli bir oranda artmıştır. Böyle bir ortamda zayıf ekonomiler ve düşük refah düzeyine sahip devletler gerekli ekonomik ve sosyal tedbirler almakta zorlanmaktadırlar. Bu durum siyasi ekonomik ve sosyal sonuçlar

doğurmaktadır. Salgının sosyo-ekonomik etkilerini kötü amaçları için kullanan illegal siyasi oluşumlar bu durumdan farklı şekilde yararlanmaktadır. Ülke sınırları içerisindeki karışıklıkların uluslararası çatışmalardan daha ölümcül sonuçlar ortaya çıkarması muhtemeldir. Pandemi, AB ve NATO gibi kuruluşlarda siyasi çatışmalara neden olmuş beraberlik ve dayanışma kavramlarının bu yapılara üye devletler açısından zayıflamasına yol açmıştır. Pandemi, birçok ülke halkının yoksulluk, çatışma, işsizlik ve eşitsizlik nedeniyle önemli sorunlar yaşamasına neden olurken küresel güç sahiplerinin yaşananlara duyarsız kaldığı görülmektedir. Bu ülkeler maddi kaynaklarını kendi halkları ve menfaatleri için kullanmıştır. Bu durum Covid 19 sonrası yeni dünya düzenin nasıl olacağına dair kaygıları artırmaktadır.

Covid 19 Pandemisi'nin oluşturduğu maddi ve manevi sorunlar neticesinde ortaya çıkan problemler siyasi çatışma ve sosyal ayaklanmalara neden olması muhtemeldir. Bu durum bazı ülkelerde iktidarın demokratik olmayan güçler tarafından ele geçirilmesine yol açabilir. Bu durum demokrasiye olan inancın zayıflamasına ve ülke içerisinde çatışmaların ortaya çıkmasına neden olabilir.

Covid 19 Pandemisi nedeniyle geri planda kalan siyasi, ekonomik ve askeri rekabet tekrar yaşanması muhtemeldir. Covid 19 salgını dünya üzerinde şiddette herhangi bir azalma sağlamamıştır. Bunun yerine, birçok ülkede şiddet kalıplarını şekillendiren siyasi bağlamları aniden değiştirmiştir.

NATO ve Birleşmiş Milletler gibi güvenlik tehditleri ile mücadele etmek amacıyla yapılandırılmış uluslararası örgütler Covid 19 Pandemisi'nin doğurduğu tehditleri zamanında algılama ve bu tehditleri ortadan kaldırma noktasında çözümler üretmekte zafiyet göstermiş ve temel misyonlarını yerine getirmekteki yetersizlikleri ortaya çıkmıştır. Pandemi küresel bir boyut kazandıkça eğitim, ekonomi, siyasi, sosyal ve askeri alana kadar geniş bir yelpazede yaşamın her alanını etkilemiş ve etkilemeye devam etmektedir. Pandemi süreci ve sonrası, küresel politika üzerinde de dönüştürücü etkilere sahip olması beklenmektedir. Ulusal ve uluslararası alanlarda alınan kararlar ve atılacak adımlar Covid 19 salgını sonrasında yeniden biçimlenecek küresel düzenin ve uluslararası sistemin yapısını belirleyecek özellikte olması muhtemeldir.

Pandemi süreci hem ulusal hem de küresel çapta toplumların gündeminin değişmesine yol açmıştır. Savaş ve terör haberleri pandemi ve ekonomi ile ilgili haberlerin gerisinde kalmıştır. Toplumsal anlamda pandeminin her insanın yüzleştiği bir gerçek olması, ortaya çıkardığı korku kitlesel boyut kazanarak savaş ve terör korkusunun bir adım önüne geçmiştir. İç çatışmaların yaşandığı ülkelerin maddi ve manevi enerjilerini pandemi ile mücadeleye harcamaları sonraki süreçte geri planda kalan terör dolayısıyla ulusal güvenlik tehdidinin artmasına ortam sağlaması söz konusu olabilir. Özellikle pandemi ile mücadelede yapılacak yanlışlıklar toplumsal anlamda devlete karşı kullanılabilir bir güvensizliğe ve terör örgütlerinin bunu propaganda aracı olarak kullanmasına yol açabilir. Pandemi sürecinde yaşanan ekonomik kilitlenmeler neticesinde ortaya çıkan iş kayıpları, genellikle gençleri olumsuz bir şekilde etkilemektedir. Gençler, toplumsal izolasyon nedeniyle internet ortamında kontrolsüz bir şekilde gezinmesi, terör örgütlerinin onları kötü amaçları için kullanabileceği bir potansiyel oluşturmakta, terör örgütlerinin propagandaları ile silahlı gruplara kolaylıkla dahil olma ihtimalini güçlendirmektedir.

Pandemi sonrasında küresel borç krizinin önemli sorunlar doğuracağı, küreselleşme hızının yavaşlayacağı, milliyetçiliğin yükselişe geçeceği, normal yaşama dönüşün uzun bir zaman alacağı, pandemi döneminde kazanılan alışkanlıkların hayatın bir parçası olacağı, dijitalleşmenin artacağı, eğitim süreçlerinde farklı alternatiflerin kullanılmaya başlanacağı, sağlık alanlarında kamu yatırımlarının artacağı söylenebilir.

Dünyada yaşanan silahlı çatışmalar ile siyasi istikrarsızlıkların yanı sıra iklim değişikliğinden kaynaklanan birçok sorun nedeniyle insanlar yaşadıkları ülkeleri terk ederek göç etmektedir. Günümüzde pandeminin doğuracağı ekonomik, siyasal, askeri, sosyal, sağlık...vb. alanlarda ortaya çıkacağı sorunları devletler ve uluslararası kuruluşlar dikkatli bir şekilde takip etmeli ve sorunları çözecek politikalar üretmelidirler. Aksi takdirde küresel çatışma ve terör bu coğrafyalarda ortaya çıkan yeni sorunlarla kendine yaşam alanı bulacaktır.

Kaynakça

ACAPS. (2020). *COVID-19 Impact on Yemen—Update*. Geneva: ACAPS.

- Acled. (2020). "Number of organized violent events by country-month-year". <https://acleddata.com/curated-data-files/>: Armed Conflict Location and Event Data Project (ACLED). Armed Conflict Location and Event Data Project (ACLED), "Number of organized violent events by country-month-year", 2020, <https://acleddata.com/curated-data-files/> adresinden 20.09. 2021 tarihinde erişilmiştir.
- Acled. (2021). <https://acleddata.com/data-export-tool/> adresinden 20.09. 2021 tarihinde erişilmiştir.
- Acled. (2021). <https://acleddata.com/#/dashboard> adresinden 08.12. 2021 tarihinde erişilmiştir.
- Acled Data. (2021). <https://acleddata.com/2020/08/04/a-great-and-sudden-change-the-global-political-violence-landscape-before-and-after-the-covid-19-pandemic/> adresinden 20.09. 2021 tarihinde erişilmiştir.
- Africa Center. (2021). <https://africacenter.org/daily-media-review/africa-media-review-for-november-4-2020/> adresinden 20.09. 2021 tarihinde erişilmiştir.
- Amerikanın Sesi. (2021). <https://www.amerikaninsesi.com/a/pandemi-okullarda-siddet-ve-genc-yasta-hamileligi-arttirdi/5981057.html> adresinden 20.09. 2021 tarihinde erişilmiştir.
- Anadolu Ajansı. (2021). BM: Çatışmalar Kovid-19'la mücadele çabalarını zorlaştırıyor: <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/bm-catismalar-kovid-19la-mucadele-cabalarini-zorlastiriyor/2254565> adresinden 22.09. 2021 tarihinde erişilmiştir.
- Bader, J. (2021). CNN. <https://edition.cnn.com/2020/09/10/opinions/9-11-war-on-terror-covid-19/index.html> adresinden 25.09. 2021 tarihinde erişilmiştir.
- BBC News. (2021). "Coronavirus: Idlib's First COVID-19 Case Raises Fears for Syria Camps,": <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-53358569>. adresinden 25.09. 2021 tarihinde erişilmiştir.
- CDC. (2021). *Centers for Disease Control and Prevention*. Centers for Disease Control and Prevention. Risk and Protective Factors Intimate Partner Violence. Violence prevention. :<https://www.cdc.gov/violenceprevention/intimatepartnerviolence/riskprotectivefactors.html> . adresinden 21.09. 2021 tarihinde erişilmiştir.
- CIA. (2021). <https://www.cia.gov/the-world-factbook/field/real-gdp-purchasing-power-parity/country-comparison/> adresinden 07.02. 2021 tarihinde erişilmiştir.
- CRP. (2020). Conflict Research Programme: http://eprints.lse.ac.uk/103841/1/CRP_covid_19_in_Syria_policy_memo_published.pdf adresinden 25.03. 2021 tarihinde erişilmiştir.
- Davies, G., Guenfoud, I., & Jovano, D. (2021, 09 20). 'Shadow Pandemic': Domestic abuse reports soar during Europe's coronavirus crisis. <https://abcnews.go.com/International/shadow-pandemic-domestic-abuse-reports-soar-europes-coronavirus/story?id=76325386> adresinden 20.09. 2021 tarihinde erişilmiştir.
- Dixon, T. H., & vd. (2015). "Synchronous failure: the emerging causal architecture of global crisis". *Ecology and Society*.
- Gharibah, M., & Mehchy, Z. (2020). *COVID-19 Pandemic: Syria's Response and Healthcare*. London: The London School of Economics and Political Science. Conflict Research Programme:http://eprints.lse.ac.uk/103841/1/CRP_covid_19_in_Syria_policy_memo_published.pdf adresinden 25.03. 2021 tarihinde erişilmiştir.
- Gorbalenya, A. v. (2020). *Severe acute respiratory syndrome-related coronavirus: the species and its vi-ruses*. A Statement of the Coronavirus Study Group. Bio Rxiv.
- Göksedef, E. (2021). BBC. <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-52208675> adresinden 08.02. 2021 tarihinde erişilmiştir.

- Group, T. I. (2020). *COVID-19 and Conflict: Seven Trends to Watch*. New York. <https://www.crisisgroup.org/global/sb4-covid-19-and-conflict-seven-trends-watch> adresinden 11.02. 2021 tarihinde erişilmiştir.
- Hobbes, T. (1987). *De Cive*. Oxford: At The Clarendon Press,.
- Hobbes, T. (1992). *Leviathan*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- IDCM. (2021). https://www.internaldisplacement.org/sites/default/files/publications/documents/IDMC_Annual%20Report_2020.pdf adresinden 20.09. 2021 tarihinde erişilmiştir.
- IDMC. (2021). <https://www.internal-displacement.org/media-centres/millions-of-people-forced-from-their-homes-face-dual-hardship-of-covid-19> adresinden 14.02. 2021 tarihinde erişilmiştir.
- Alert. (2021). <https://www.international-alert.org/news/covid-19-and-peacebuilding> adresinden 13.02. 2021 tarihinde erişilmiştir.
- JHU. (2021). <https://coronavirus.jhu.edu/map.html> adresinden 08.12. 2021 tarihinde erişilmiştir.
- Karasar, N. (2014). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel.
- Kiley, S. (2020). *Experts fear Yemen could suffer one of the world's worst coronavirus outbreaks*. <https://edition.cnn.com/2020/06/04/middleeast/yemen-coronavirus-intl/index.html> adresinden 05.06. 2021 tarihinde erişilmiştir.
- Kılıç, Y. (2014). Hobbes, Locke Ve Rousseau'da "Doğa Durumu" Düşüncesi. *Temaşa Erciyes Üniversitesi Felsefe Bölümü Dergisi*, 97-117.
- Kishi, R. (2021). The Pandemic's Impact On Global Conflict And Demonstration Trends: https://acleddata.com/acleddatanew/wp-content/uploads/2021/04/ACLED_A-Year-of-COVID19_April2021.pdf adresinden 20.09. 2021 tarihinde erişilmiştir.
- Mercy Corps. (2021). Advancing Peace in A Changed World: https://www.mercycorps.org/sites/default/files/2020-09/Advancing_Peace_COVID-19_and_Conflict_Sept-2020_0.pdf adresinden 11.02. 2021 tarihinde erişilmiştir.
- Mordechai, L., & Eisenberg, M. (2019). Rejecting Catastrophe: The Case of the Justinianic Plague. *Past & Present*, 3-50.
- Moyer, J., & Kaplan, O. (2021). *Will the Coronavirus Fuel Conflict?* <https://foreignpolicy.com/2020/07/06/coronavirus-pandemic-fuel-conflict-fragile-states-economy-food-prices/> adresinden 22.09. 2021 tarihinde erişilmiştir.
- Mulroy, M., Oehlerich, E., & Blair, A. (2021). *COVID-19 & Conflict in the Middle East*. <https://www.mei.edu/publications/covid-19-conflict-middle-east> adresinden 19.09. 2021 tarihinde erişilmiştir.
- Mustasilta, K. (2020). *From Bad To Worse? The Impact(S) Of Covid-19 On Conflict Dynamics*. Paris: The European Union Institute for Security Studies.
- News UN. (2021). Deputy UN chief pushes Security Council on global ceasefire, to fight 'common enemy': <https://news.un.org/en/story/2020/11/1076792> adresinden 15.09. 2021 tarihinde erişilmiştir.
- OECD. (2020). *Women at the core of the fight against COVID-19*. Paris: Organisation for Economic Co-operation and Development.
- OECD. (2021). <https://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=SHA#> adresinden 08.02. 2021 tarihinde erişilmiştir.
- Our World in Data. (2021). https://ourworldindata.org/explorers/coronavirus-data-explorer?tab=map&facet=none&Interval=Cumulative&Relative+to+Population=true&Align+outbreaks=false&country=~OWID_WRL&Metric=Confirmed+cases adresinden 08.12. 2021 tarihinde erişilmiştir.

- Pew (2021). In Their Own Words, Americans Describe the Struggles and Silver Linings of the COVID-19 Pandemic: <https://www.pewresearch.org/2021/03/05/in-their-own-words-americans-describe-the-struggles-and-silver-linings-of-the-covid-19-pandemic/> adresinden 10.09. 2021 tarihinde erişilmiştir.
- Polo, S. (2020). A Pandemic of Violence? The Impact of COVID-19 on Conflict. *Peace Economics, Peace Science and Public Policy*, 1-13.
- Posen , B. (2021). *Do Pandemics Promote Peace? Why Sickness Slows the March to War.* <https://www.foreignaffairs.com/articles/china/2020-04-23/do-pandemics-promote-peace> adresinden 11.02. 2021 tarihinde erişilmiştir.
- Rohner, D. (2020). COVID-19 and Conflict: Major Risks and Policy Responses. *Peace Economics, Peace Science and Public Policy*.
- Rustad , S., Nygård, H., & Methi , F. (2020). *Are the Coronavirus Ceasefires Working? PRIO Conflict Trends*. Oslo: Peace Research Institute.
- Shonkoff, J. (2020). “*Stress, Resilience, and the Role of Science: Responding to the Coronavirus Pandemic*”. Cambridge: Center on the Developing Child at Harvard University,.
- Sirgany , S., & Kiley, S. (2021). “*Coronavirus Death Rates in Yemen’s Aden Could Exceed its Wartime Fatalities,*”. <https://edition.cnn.com/2020/06/12/middleeast/yemen-coronavirus-deaths-intl/index.html> adresinden 23.09. 2021 tarihinde erişilmiştir.
- Stark, A. (2021). *COVID-19 Is This Generation's 9/11. Let's Make Sure We Apply the Right Lessons.* <https://www.newamerica.org/political-reform/reports/politics-policymaking/covid-19-is-this-generations-911-lets-make-sure-we-apply-the-right-lessons/> adresinden 24.09. 2021 tarihinde erişilmiştir.
- T.C. Sağlık B. (2021). <https://www.seyahatsagligi.gov.tr/Site/HaberDetayi/2197> adresinden 20.09. 2021 tarihinde erişilmiştir.
- U.S. Global Leadership Coalition. (2021). <https://www.usglc.org/coronavirus/conflict/> adresinden 14.02. 2021 tarihinde erişilmiştir.
- UN News. (2021). “‘Alarming’ Military Build-up Underway in Libya, as COVID-19 Heightens Insecurity,”: <https://news.un.org/en/story/2020/05/1064422> . adresinden 23.09. 2021 tarihinde erişilmiştir.
- UNHCR. (2021). Humanitarian crisis in Afghanistan: <https://www.unhcr.org/> adresinden 20.09. 2021 tarihinde erişilmiştir.
- UNHCR. (2021). <https://www.unhcr.org/flagship-reports/globaltrends/> adresinden 20.09. 2021 tarihinde erişilmiştir.
- UNHCR. (2021). “Libya: Humanitarian Crisis Worsening Amid Deepening Conflict and COVID-19 Threat,” UN High Commissioner on Refugees, April 3, 2020,: <https://www.unhcr.org/en-us/news/briefing/2020/4/5e86f2cc4/libya-human> adresinden 21.09. 2021 tarihinde erişilmiştir.
- UNHCR Trends. (2021). Global Trends Forced Displacement in 2020: <https://www.unhcr.org/flagship-reports/globaltrends/?web=1&wdLOR=c89BC7E57-F330-4CAD-8ACC-8103A7B28AAB> adresinden 20.09. 2021 tarihinde erişilmiştir.
- UNICEF. (2021). <https://www.unicef.org/coronavirus/covid-19-and-conflict-deadly-combination> adresinden 10.02. 2021 tarihinde erişilmiştir.
- UNICEF. (2021). A Web of Insecurity: Gendered risks and vulnerabilities for children on the move during the COVID-19 pandemic: <https://data.unicef.org/resources/a-web-of-insecurity-gendered-risks-vulnerabilities-children-on-the-move-covid-19/> adresinden 20.09. 2021 tarihinde erişilmiştir.

- UN Women .(2021). The Shadow Pandemic: Violence against women during COVID-19: <https://www.unwomen.org/en/news/in-focus/in-focus-gender-equality-in-covid-19-response/violence-against-women-during-covid-19> adresinden 20.09. 2021 tarihinde erişilmiştir.
- Vision on Humanity. (2021). <https://www.visionofhumanity.org/the-covid-19-pandemic-and-the-impact-on-violence/> adresinden 10.02. 2021 tarihinde erişilmiştir.
- Wade, N. (2010). <https://www.nytimes.com/2010/11/01/health/01plague.html>. adresinden 31.10. 2021 tarihinde erişilmiştir.
- WHO. (2003). *Summary of probable SARS cases with onset of illness from 1 November 2002 to 31 July 2003*. Cenevre: Dünya Sağlık Örgütü.
- WHO. (2021). *Middle East respiratory syndrome coronavirus (MERS-CoV)*. Cenevre: Dünya Sağlık Örgütü. https://www.who.int/health-topics/middle-east-respiratory-syndrome-coronavirus-mers#tab=tab_1 adresinden 20.09. 2021 tarihinde erişilmiştir.
- WHO. (2020). *Coronavirus disease 2019 (COVID-19), situation report-51*. Cenevre: World Health Organization (WHO).
- Zimmer, C. (2021). <https://www.nytimes.com/2021/02/26/opinion/sunday/coronavirus-alive-dead.html> adresinden 20.09. 2021 tarihinde erişilmiştir.

Review Article

Covid 19 Pandemisi Sürecinde Dünyada Şiddet ve Göç

Violence and Migration in the World During the Covid 19 Pandemic Process

Murat ÇINAR

Dr. Öğretim Üyesi, Karabük Üniversitesi

Edebiyat Fakültesi, Coğrafya Bölümü

muradcinar7633@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0002-7436-2114>

Extensive Summary

The study named “Violence and Migration in the World during the Covid 19 Pandemic Process” is a descriptive research in the screening model. The aim of this study is to examine the distribution and intensity of violence and migration events in the world during the Covid 19 Pandemic. In the study, information about the current situation is given with maps, tables and graphics.

The Covid 19 Pandemic has killed more than 5 million people worldwide to date, while at the same time having detrimental knock-on effects for the global economy and governance. It is feared that the pandemic will lead to larger-scale violence.

The Covid 19 Pandemic is arguably the most devastating global event outside of war since the Great Depression of 1929. The World Health Organization (WHO) declared the virus a pandemic on March 11, 2020, after 118,319 confirmed cases worldwide in more than 110 countries. Since then, the epidemic has rapidly surrounded the world, eventually affecting every continent except Antarctica. Apart from Covid 19, mankind has faced many pandemics in the current century. When the literature is examined, it is seen that the period between epidemics is shortened. SARS in 2003, A H1N5 (Bird Flu) in 2007, A H1N1 (Swine Flu) in 2009, MERS in 2012, A H7N9 in 2013, Ebola in 2014, Zika in 2015, and Covid 19 in 2019, which occurred in close dates example can be given. The general expectation when the pandemic emerged was that it could be brought under control within a certain time, such as SARS, Swine Flu, Avian Flu and Ebola. However, within a few weeks, the virus caused serious casualties in many geographies of the world, especially in Asia, Europe and the Americas. However, it was soon understood that this epidemic would lead to much greater consequences than previous epidemics.

After the Cold War, the transition to the liberal economic system in the world accelerated with the lifting of the iron curtains between the countries. The borders between states and societies have become transparent and have become easily crossed thanks to transportation and communication technologies. The fact that people, goods and capital have easier circulation compared to the past has provided globalization. This situation has also prepared the environment for the virus to spread in a short time. With the spread of the pandemic to different countries of the world in a very short time, people closed their homes due to social isolation and continued their education and other activities from closed places. In this process, priority has been focused on food safety and supply and health services. The pandemic has manifested itself in all areas of life, from economy to social life, from politics to international relations.

Epidemics, one of the greatest disasters of humanity, have emerged in different periods and geographies throughout history, but have not been limited to these regions, but have spread to other geographies and caused the death of millions of people. Droughts and famines that emerged after epidemics increased the number of deaths even more. Epidemics have defeated the armies that the enemy could not afford

and have caused the political map of the world to change and the borders to be redrawn in terms of its political, economic, military, social and demographic consequences. Epidemics have resulted in a large decrease in the population, social trauma, the creation of a climate of fear among people, the weakening of social relations, and the decline of societies in economic and cultural terms. Epidemics have allowed some societies to progress while others have regressed. According to historians, the plague of Justinian is thought to have killed perhaps half the population of Europe and facilitated the Arab conquest of Byzantine provinces in the Near East and Africa. The effects of the plague continued to affect Byzantium between the 6th and 8th centuries. Genghis Khan, who aimed to conquer the world by gathering the Mongols together, expanded the borders of the country by using infectious diseases as a weapon. The Covid 19 Pandemic is the biggest pandemic after the Spanish Flu, which was effective all over the world between 1918-1920, and it seems to have many consequences in different fields. The whole world is experiencing the short-term consequences of the pandemic in different dimensions. Its long-term results will show parallelism with the duration, scope and degree of the pandemic. Global developments today give important clues in terms of reshaping the world after Covid 19.

The pandemic has led to global economic recession, shrinkage of private living spaces, and authoritarian governments to become effective due to the measures taken. While many sectors and employees were affected by the pandemic process, artificial intelligence began to be used more effectively. States have had to increase the proportion of health expenditures in GDP. The pandemic process has made it possible to take into account the power of the health system, as well as the criteria such as economic power, military power, population, which are taken into account in the power evaluations of the countries. This process has also revealed its importance in medical intelligence as well as military, economic and geographical intelligence. As humanity struggles against this deadly threat, the virus has changed political priorities and behavior around the world. Political conflict is a function of politics: as politics changes, so do patterns of political violence. Under normal circumstances, low income, unemployment, economic stress, depression, emotional insecurity and social isolation are risk factors for the use of violence. Many of these factors affect societies in the context of COVID-19.

In December 2019, when the new type of corona virus first emerged, there were more than 100 incidents of organized violence in 12 countries. For most of these countries, the virus seemed like a distant threat at the time. Yet, with the number of cases rising to 7 million a few months later, Covid-19 turned from a distant threat to a solid reality. The pandemic has caused an emergency situation simultaneously in the health, social, political and economic systems of many countries in the world. This global crisis has subjected even the most stable societies to unprecedented disruption. The pandemic has affected countries with conflicts in three ways. First, the pandemic itself has increased inequalities and placed a greater burden on already vulnerable groups in conflict-affected societies. Second, local and external conflict parties quickly took advantage of the various opportunities arising from policy responses to the crisis. This situation has also complicated peace and crisis management efforts. Third, the economic developments have put a serious pressure on the weak state institutions and weakened the results of governance and increased the risk of conflict. The global epidemic brought along economic losses, the extent of which could not be fully revealed, as well as serious loss of life in the leading countries of the world. The Covid 19 Pandemic has clearly shown that the great powers of the states are helpless against microscopic creatures. States with global economic and military power have not been able to use these capacities against the pandemic. They have failed to protect the health and safety of their people.

According to the report released by the Internal Displacement Monitoring Center (IDMC), 55 million people had to flee or migrate to other regions within their country's borders in 2020. According to the report, this number is the highest ever recorded. The number of people who had to leave their region due to war and natural disasters in 2019 is 51 million. According to the IDMC report, 40.5 million people within the borders of the country had to relocate several times in 2020. Despite the pandemic, violence and conflicts are among the most important reasons for the increase in the number of people migrating. According to the report, increasing violence and the presence of extremist groups in Mozambique, Ethiopia, Mali, Niger and Burkina Faso increased the number of people who had to immigrate from their home country. In addition, conflicts in Syria, Yemen, Afghanistan and Congo have also led to intense migration movements. Due to the violence experienced, around 10 million people left their places and migrated. Climate extremes, in particular, continued to trigger mass displacement around the

world, from Nicaragua to Vietnam. Natural disasters, on the other hand, displaced approximately 31 million people in their own country during this period.

According to the IDMC report, between January and June 2020 alone, approximately 14.6 million people in 127 countries and regions were displaced within the country. Conflict and violence triggered the migration of 4.8 million people to different regions, primarily in Africa and the Middle East. This figure is 1 million more people compared to 2019. In this process, the largest population movements were in Syria with approximately 1.5 million people, in the Democratic Republic of the Congo with 1.4 million people, and in Burkina Faso with 419.000 people.

It is too early to tell the true impact and consequences of Covid-19 on global security. It is seen that the countries where the conflicts are experienced have insufficient equipment in the field of combating the pandemic. Taking coercive and sanctioning measures to combat the pandemic is likely to lead to an increase in internal conflicts. The data show that violent conflicts have decreased somewhat after the pandemic outbreak was announced to the world. It can be said that the pandemic has hindered the operational capacity and activities of political groups. In addition, social isolation has also affected the recruitment efforts of terrorist organizations. For this reason, illegal structures have concentrated their energies in the digital environment. It can be said that terrorist organizations aim not to lose their masses for the post-pandemic period by using digital platforms, to gain new personnel and to come back stronger, and see this period as the incubation phase. Ending or prolonging the pandemic process is likely to increase security threats.

The Covid 19 Pandemic has had significant effects on peace and conflict dynamics and migration. While the pandemic has affected all countries and societies, it has made it difficult to establish a common ground between the conflict parties. Covid-19 does not affect regions at the global and local level in a short time and at the same level as other natural disasters. Covid 19 is a crisis that lasts longer than other disasters. Its effects and results spread throughout this process. Since the Covid 19 Pandemic is an ongoing crisis, it cannot go beyond estimations how much it will affect the global economy and how it will transform societies and states. States and international organizations, economic, political, military, social, health...etc. should follow the problems that will arise in the fields. The factors that cause migration should be eliminated, it is important to take measures as soon as possible in the face of social events. Otherwise, global conflict and terrorism will continue to find a living space with the problems in these geographies.